

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
 - ก. คำว่า "อักขระ ๗" นั้น ว่าตามที่นักปราชญ์ท่านประสงค์ ก็เป็น ๒ อย่าง
คือ.....๑
 - ข. อักขระที่เหลือจากสระนั้น.....ตัว มี.....ชื่อว่า.....๑
๒. การต่ออักขระด้วยอักขระนั้น จัดเป็นกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ๑ ปโรสทสฺส, อิจฺเจว, ยถายทฺ
เป็นสนธิอะไร ตัดและต่ออย่างไร ๑
๓. คำว่า นาม, นามนาม, ลิงค์, วจนะ, วิภัติ คืออะไร มีอย่างละเท่าไร อะไรบ้าง ๑
๔. กิริยาอาชยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธานได้กี่อย่าง คืออะไรบ้าง และแบ่งกาลให้
ละเอียดออกอีกอย่างละเท่าไร คืออะไรบ้าง ๑
๕. สาธนะ คืออะไร มีเท่าไร อะไรบ้าง ๑ สวาโก, สุภาโร ลงปัจจัยอะไร เป็นรูปและสาธนะอะไร
จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ๑
๖. ตัปฺปฺริสสมาส กับ กัมมชารยสมาส ต่างกันอย่างไร ๑ นิทฺทรณํ, ธมฺมจกฺกํ, สราชิกา (ปริสา)
เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ๑
๗. ในปุรณตฺหริต มีปัจจัยกี่ตัว คืออะไรบ้าง ๑ สากฺยปฺตฺติโก, โทวาริโก, ชนตา ลงปัจจัยอะไร
ในตฺหริตไทน จงเขียนรูปวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาดูด้วย ๑

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง

เฉลย ประโยค ๑-๒ ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
- ก. เป็นเสียงอย่าง ๑ เป็นตัวหนังสืออย่าง ๑ ๑
- ข. ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อว่า พยัญชนะ ๑
๒. จัดเป็น ๓ ตามความที่เป็นประธานก่อน คือ สระสนธิ ต่อสระ ๑ พยัญชนะสนธิต่อ พยัญชนะ ๑ นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต ๑ ๑
- ปโรสหัสส์** เป็นอาคมสระสนธิ ตัดเป็น ปร-สหัสส์ ลบ อ ที่สุดแห่ง ปร ศัพท์ แล้วลง โอ อาคม เป็น ปโรสหัสส์ ๑
- อิจฺเจว** เป็นอาเทศพยัญชนะสนธิ ตัดเป็น อิติ-เอว สระอยู่หลัง แปลงติ ที่ท่านทำ เป็น ตย แล้วให้เป็น จจ เป็น อิจฺเจว ๑
- ยถายิท** เป็นอาคมพยัญชนะสนธิ ตัดเป็น ยถา-อิท สระอยู่เบื้องหลัง ลง ย อาคม เป็น ยถายิท ๑
๓. นาม คือ ชื่อ, มี ๓ อย่างคือ นามนาม ๑ คุณนาม ๑ สัพพนาม ๑ ๑
- นามนาม** คือ ชื่อของคน สัตว์ สิ่งของ, มี ๒ อย่าง คือ สาธารณนาม ๑ อสาธารณนาม ๑ ๑
- ลิงค์** คือ เพศ, มี ๓ อย่าง บูลิงค์ เพศชาย ๑ อิตถิลิงค์ เพศหญิง ๑ นปฺสกลิงค์ มีใช้เพศชายมีใช้เพศหญิง ๑ ๑
- วจนะ** คือ คำพูด, มี ๒ อย่าง คือ เอกวจน คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว ๑ พหุวจน คำพูดสำหรับออกชื่อของมากกว่าสิ่งเดียว คือ ตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป ๑ ๑
- วิภตติ** คือ การจำแนก หรือ แจก, มี ๑๔ ตัว แบ่งออกเป็นเอกวจนะ ๗ พหุวจนะ ๗ ดังนี้

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปจฺมา	ที่ ๑ สิ	โย
ทฺตุติยา	ที่ ๒ อ	โย
ตติยา	ที่ ๓ นา	ทิ

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
จตุตถี ที่ ๔	ส	น
ปญจมี ที่ ๕	สุมา	หิ
ฉกฺขี ที่ ๖	ส	น
สตุตถมี ที่ ๗	สุมี	สุ

๔. แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้า เรียกว่าปัจจุบันกาล ๑ กาลล่วงแล้ว เรียกว่าอดีตกาล ๑ กาลยังมาไม่ถึง เรียกว่า อนาคตกาล ๑ ๑ แบ่งให้ละเอียด ดังนี้
 ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ๑ ปัจจุบันใกล้เคียงอดีต ๑ ปัจจุบันใกล้เคียงอนาคต ๑ ๑
 อดีตกาลจัดเป็น ๓ เหมือนกัน คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ๑ ล่วงแล้ววันนี้ ๑ ล่วงแล้ววันนี้ ๑ ๑
 อนาคตกาลจัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน ๑ อนาคตของอดีต ๑ ๑
๕. คือ ศัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ มี ๗ คือ กัตตุสาธนะ, กัมมสาธนะ, ภาวสาธนะ, ภวณสาธนะ, สัมปทานสาธนะ, อปทานสาธนะ, อธิภวณสาธนะ
สาวโก ลง ฌฎุ ปัจจัยเป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ รูปวิเคราะห์ว่า สุณาตี-ติ สาวโก ๑
สุภโร ลง ข ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ รูปวิเคราะห์ว่า สุเชน ภริยตี-ติ
 สุภโร ๑
๖. ต่างกันอย่างนี้นามศัพท์มี อ วิภัตติเป็นต้นในที่สุด ท่านย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย
 ชื่อตัปปริสสมาส, นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัตติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธาน
 คือ เป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเศษนะ คือ เป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบท
 อื่นเป็นประธาน ที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อกัมมธารยสมาส ๑
นิทุทธ เป็นอภัยยภาวสมาส มีอุปสรรคอยู่ข้างหน้า (อุปสรรคปุพพกะ) รูปวิเคราะห์ว่า
 ทรตสุส อภาโว นิทุทธ ๑
ธมฺมจกฺก เป็นกัมมธารยสมาส อวชาธนบุพพบท รูปวิเคราะห์ว่า ธมฺโม เอว จกฺก=
 ธมฺมจกฺก ๑
สรชิกา (ปริสา) เป็นสทบุพพบท พหุพพิทิสมาส รูปวิเคราะห์ว่า สท รณฺญา ยา
 วตตตี-ติ สรชิกา ปริสา ๑

๗. มี ๕ ตัว คือ ดิย, ถ, จ, ม, อี ฯ

สากยปฺตติโก ลง ณิก ปัจจัย ในโคตตตัทธิต รูปวิเคราะห์ว่า สากยปฺตตสฺส อปฺจจํ
สากยปฺตติโก เหล่ากอ แห่งบุตรแห่งสักยะ ชื่อ สากยปฺตติเก ฯ

โทวาริโก ลง ณิก ปัจจัย ในตรตยาหิตัทธิต รูปวิเคราะห์ว่า ทวาเร นิยฺตโต โทวาริโก
(ชน) ประกอบในประตุ ชื่อโทวาริก (ผู้ประกอบในประตุ)

ชนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหตัทธิต รูปวิเคราะห์ว่า ชนानํ สมฺโห ชนตา ประชุม
แห่งชน ท.ชื่อชนตา (ประชุมแห่งชน) ฯ